Den gamle gravsten

I en af de små købstæder, hos en mand, der havde sin egen gård, sad hele familien i kreds sammen om aftnen, på den årstid, da man siger "aftnen længes;" det var endnu mildt og varmt; lampen var tændt, de lange gardiner hang ned for vinduerne, hvor der stod blomsterpotter, og udenfor var det et dejligt måneskin; men det talte de nu ikke om, de talte om en gammel, stor sten, der lå nede i gården, tæt ved køkkendøren, hvor pigerne tit opstillede det skurede kobbertøj, for at det skulle tørres i solen, og hvor børnene gerne legede, - det var egentlig en gammel gravsten.

"Ja," sagde manden i huset, "jeg tror den er fra den gamle nedbrudte klosterkirke; der blev jo solgt både prædikestol, epitafer og gravsten! min salig fader købte flere af disse, de blev slået itu til brolægning, men denne sten blev tilovers og er siden blevet liggende i gården."

"Man kan godt se, at det er en gravsten," sagde den ældste af børnene, "der er endnu at se på den et timeglas og et stykke af en engel, men indskriften der stod, er næsten rent slettet ud, undtagen det navn Preben og et stort 'S', der står lige bag efter og lidt længere nede 'Marthe;' men mere kan man ikke få ud og det er da kun, når det har regnet eller vi har vasket den, at det står tydeligt."

"Herregud, det er Preben Svanes og hans hustrus gravsten!" sagde en gammel mand derinde, der kunne, i sin alder, godt være bedstefader til dem alle sammen i stuen. "Ja, det ægtepar var et af de sidste som blev jordet på den gamle klosterkirkegård! det var et gammelt, hæderligt par fra mine drengeår! Alle kendte dem, og alle holdt af dem, de var alderskongeparret her i byen! Folk sagde om dem at de ejede over en tønde guld, og dog gik de simpelt klædt, i det groveste tøj, men deres linned var så skinnende hvidt. Det var et dejligt gammelt par, Preben og Marthe! - Når de sad på bænken, der var oppe på husets høje stentrappe, som det gamle lindetræ hældede sine grene over, og de nikkede venligt og mildt, så blev man ordentlig glad derved. De var så mageløse gode mod de fattige! de bespiste dem, de klædte dem, og der var fornuft og sand kristendom i al deres godgørenhed. Først døde konen! jeg husker den dag så godt! jeg var en lille dreng og med min fader inde hos gamle Preben, lige idet at hun var hensovet; den gamle mand var så bevæget, græd, som et barn. - Liget lå endnu i sovekamret, tæt ved, hvor vi sad, - han talte til min fader og et par naboer, om hvor ensomt der nu ville blive, hvor velsignet hun havde været, hvor mange år de havde levet sammen, og hvorledes det gik til at de blev kendt med hinanden og fik hinanden kær; jeg var som sagt, lille, og stod og hørte til, men det opfyldte mig forunderligt at høre på den gamle mand, og se, hvorledes han mere og mere blev livlig, fik røde kinder, idet han talte om forlovelsesdagene, hvor yndig hun havde været, hvor mange små uskyldige omveje han havde gået for at træffes med hende, og han talte om bryllupsdagen, hans øjne lyste derved, han levede ligesom tilbage igen i den glædestid, og så lå hun nu inde i kamret tæt ved død, en gammel kone, og han var en gammel mand og talte om håbets tid! ? ? ja, ja, således går det! Da var jeg et barn kun og nu er jeg gammel, gammel, som Preben Svane. Tiden går og alting skifter! - Jeg husker så godt hendes begravelsesdag, gamle Preben gik lige bag efter ligkisten. Et par år forud havde ægteparret ladet deres gravsten hugge med indskrift og navne, på dødsåret nær; stenen blev om aftnen kørt hen og lagt på graven, - og året efter løftedes den igen og gamle Preben kom ned til sin hustru. - Der var ikke den rigdom efter dem, som folk havde troet og sagt, det der var, kom til familien, langt ude, den man aldrig før havde vidst om. Det bindingsværkshus, med bænken på den høje stentrappe under lindetræet, blev revet ned af magistraten, thi det var alt for brøstfældigt til at de turde lade det stå. Siden, da det gik med klosterkirken ligesådan og kirkegården blev hævet, så kom Prebens og Marthes gravsten, som alt derfra, til hvem, der ville købe det, og nu er det truffet så, at den ikke er blevet slået i stykker og brugt, men ligger endnu i gården til legested for de små, og til hylde for pigens skurede køkkentøj. - Den brolagte gade går nu hen over gamle Prebens og hans hustrus hvilested; ingen husker dem mere!"

Og den gamle mand, som fortalte alt dette, rystede vemodig med hovedet. "Glemmes!" - "Alt skal glemmes!" sagde han.

Og så talte de i stuen om andre ting; men den mindste dreng derinde, et barn med store, alvorlige øjne, krøb op på stolen bag gardinerne, og så ned i gården, hvor

månen skinnede klart på den store sten, der altid før havde syntes ham tom og flad, men nu lå der, som et helt stort blad af en historiebog. Alt hvad drengen havde hørt om Preben og hans hustru havde stenen inde; og han så på den, og han så op mod den klare, lyse måne, i den rene, høje luft og det var ligesom et Guds ansigt, der skinnede ud over jorden.

"Glemmes! - Alt skal glemmes!" lød det inde i stuen, og i det øjeblik kyssede en usynlig engel drengens bryst og pande og hviskede stille: "Gem det givne frøkorn vel, gem det til modenhedens tid! - Ved dig, du barn, skal den udslettede indskrift, den smuldrende gravsten, med lyse gyldne træk stå for kommende slægter! Det gamle ægtepar skal igen arm i arm, vandre did gennem de gamle gader, og smilende med friske, røde kinder, sidde på stentrappen under lindetræet, og nikke til fattig og rig. Frøkornet fra denne time vil, gennem åringer, vokse til et blomstrende digterværk. Det gode og skønne glemmes ikke, det lever i sagn og sange."

* * *